

PERSOANELE CU DIZABILITĂȚI ÎN TRAFIC

BOITOR ROZALIA MELANIA ¹, HOJDA CRINA IOANA²

Rezumat română

În lucrarea de față este prezentat un studiu care vizează transportul și siguranța în circulație a persoanelor cu dizabilități. Metodologia are la bază utilizarea unui chestionar online și presupune analiza răspunsurilor cu ajutorul statisticii descriptive. Rezultatele arată că persoanele cu dizabilități nu sunt percepute ca fiind activi în trafic și nici nu sunt implicați în procesul de planificare urbană. În concluzie, sunt evidențiate câteva aspecte importante despre îmbunătățirea deplasării și siguranței persoanelor cu dizabilități dar și despre posibile acțiuni pentru includerea acestora în procesele decizionale.

Cuvinte cheie: persoane cu dizabilități, chestionar online, mobilitate urbană

Abstract

In this paper there is presented a study focused on road transport and safety of disabled people. The methodology is based on an online survey and on the descriptive statistics analysis. The results show that disabled people are not perceived as active in traffic and they are not involved in the urban planning process. In conclusion, there are highlighted several important aspects regarding the improvement of the disabled people travel and safety but also the possible actions for involving them in decision making processes.

Key words: disabled people, online survey, urban mobility

1.Introducere

Transportul reprezintă funcția orașului care face posibilă participarea cetățenilor la activitățile lor zilnice. Între participanții la trafic există o serie de categorii vulnerabile precum copii, vârstnicii și persoanele cu dizabilități. Persoanele cu dizabilități, experimentează o condiție deficitară din punct de vedere al deplasării și cu toate acestea cele mai multe au o viață activă și sunt antrenate în multiple activități zilnice.

În acest sens, planurile de mobilitate urbană sustenabile trebuie să considere principii integratoare privind participarea tuturor categoriilor sociale la activitățile urbane conform ghidului European [1]. Planurile de mobilitate trebuie să se bazeze pe practici de planificare care vizează obiective principale precum [2]:

¹ Asist. dr. ing.- Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Facultatea de Construcții

² Masterand - Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Facultatea de Construcții

- asigurarea diferitelor opțiuni de transport tuturor cetățenilor, pentru a permite accesul acestora la destinații și servicii esențiale,
- înțelegerea nevoilor utilizatorilor sistemelor de transport, alegerile din punct de vedere al mobilității, aspirațiile și comportamentele acestora,
- îmbunătățirea siguranței și securității cetățenilor, printre care și siguranța în circulație.

Mobilitatea urbană este un concept complex care se referă la transportul urban dar și la opțiunile pe care acesta le oferă. Astfel, în studiul mobilității urbane analiza societății devine de mare importanță și necesitate.

Într-o lucrare anterioară [3] a fost analizată accesibilitatea unui student al Facultății de Construcții la facilitățile acesteia și s-a observat că, o persoană imobilizată într-un scaun cu roțile ar putea deveni student al Facultății deoarece cu mici excepții ar putea ajunge la toate obiectivele care găzduiesc activitățile școlare. Între timp au fost observate înmunătățiri și la nivelul accesului și circulației în interiorul clădirilor Facultății de Construcții. Alte cercetări au documentat problemele de accesibilitate pe care persoanele cu dizabilități locomotorii le întâlnesc în utilizarea transportului public [4,5] sau când doresc să viziteze o bibliotecă [6] dar și impactul pe care îl are mobilitatea asupra persoanelor cu dizabilități [7].

2. Metodologie și date

Lucrarea de față este concentrată pe un grup țintă care reprezintă un segment redus dar foarte important al societății și anume persoanele cu dizabilități. Cercetarea are ca scop determinarea problemelor cu care se confruntă aceștia iar ca metodă de investigare a fost utilizat chestionarul online. Trebuie totuși menționat faptul că au existat câteva cazuri în care chestionarul a fost listat și dat spre completarea pe hârtie din lipsa accesului la internet al persoanei sau a lipsei de experiență în utilizarea internetului. După cum a fost precizat în alte lucrări anterioare [8,9], chestionarul online este un instrument foarte util în studii în mediul urban și în special în cazul populației tinere dar având în minte limitările acestuia, a fost creată o formă de chestionar mai puțin interactivă și care nu necesită modificări la printare [10].

Au fost utilizate 22 de întrebări privind atât aspecte generale specifice persoanelor cu dizabilități [11,12] dar și întrebări referitoare la deplasare și probleme de siguranță rutieră. Chestionarul a fost de complexitate redusă spre medie și a cuprins în principal întrebări

închise cu răspuns unic dar la fiecare întrebare la care ar fi putut exista un comentariu a fost introdusă opțiunea de răspuns liber pentru a da posibilitatea respondenților să prezinte detalii pe care doar ei le pot observa. Au fost utilizate și câteva întrebări de apreciere graduală a unor aspecte sau întrebări deschise pentru notarea calitativă a experiențelor privind deplasarea și siguranța rutieră a persoanelor cu dizabilități.

Datele au fost colectate în principal prin diseminarea în mediul online a chestionarului dar și cu ajutorul Asociației Esperando din Baia Mare (<http://www.esperando.ro/>). Având în vedere situația delicată în care se află persoanele cu dizabilități, deoarece nu le sunt luate în considerare necesitățile specifice în deplasare și nu sunt implicate uzual în procesul de planificare urbană, studiul a fost unul anevoios. Cea mai dificilă parte a fost identificarea persoanelor cu dizabilități dornice să își exprime părerea într-o problemă pe care ei o consideră fără de rezolvare, cea a facilitării deplasării lor în aria urbană. Apoi, investigarea problematicilor pe care aceștia le experimentează a fost în sine un procedeu anevoios deoarece fiecare categorie de deficiențe prezintă necesități diferite iar timpul lor liber este foarte redus, împărțindu-se între activități de recuperare și activități zilnice uzuale corespunzătoare vârstei lor – muncă, școală etc. Pe parcursul unei săptămâni au fost colectate 10 răspunsuri care au fost analizate prin intermediul statisticii descriptive pentru a descoperi cât mai multe informații.

Colectarea răspunsurilor în mare parte făcându-se într-o baza de date electronică prelucrabilă imediat, s-a realizat o reducere a efortului de colectare și prelucrare a datelor [13]. Pe lângă calitatea datelor adunate, timpul dedicat proiectării anchetei și implementării ei a ajutat la obținerea unei eficiențe sporite. Totodată, costurile bănești au fost foarte mult reduse, implicând doar câteva telefoane și deplasări pentru a distribui chestionarele printate.

3.Rezultatele studiului

Acest studiu dorește să evidențieze câteva aspecte problematice pe care persoanele cu dizabilități le întâlnesc în deplasările lor zilnice în aria urbană punând accent pe problemele de siguranță în trafic.

Aspectele investigate au fost:

- generale: tipul de dizabilitate, vârsta la care a fost căpătată aceasta și categoria de vârstă a respondentului, ultimul nivel de studiu finalizat, categorie de venit, localitatea de rezidență, activitatea principală zilnică,

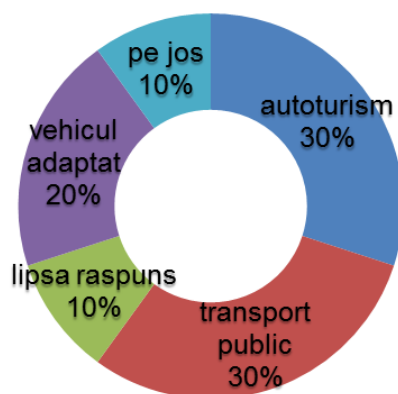
- referitoare la transport și siguranță rutieră: care este modalitatea de transport utilizată cel mai des, care sunt eventualele dispozitive sau echipamente utilizate în mod obișnuit în deplasare, existența posibilității de a se deplasa singur(ă), probleme și limitări experimentate în deplasările uzuale, identificarea unor necesități de îmbunătățire în sistemul de transport, experimentarea sentimentului de vulnerabilitate în trafic, implicarea în accidente de circulație.

Cei mai mulți respondenți, 80% s-au identificat printr-o dizabilitate locomotorie și cei mai mulți au căpătat deficiența la naștere. Au fost înregistrați respondenți în fiecare categorie de vârstă dar cei mai mulți au fost în segmentele 27-35 ani și 56-65 ani. Majoritatea persoanelor au declarat că au un venit sub 1200 RON și 20% au între 1201 – 2000 RON, fiind diferite orașe ale țării: Baia Mare, Iași, Bârlad, Cluj-Napoca. Jumătate dintre respondenți au finalizat sau frecventează liceul și 20% au finalizat studiile de licență. O proporție de 30% au declarat vehement că opțiunile și finalizarea studiilor le-a fost afectată datorită stării sănătății iar 30% au fost la cealaltă extremă, declarând că dizabilitatea nu le-a afectat opțiunile sau finalizarea studiilor. Astfel, 60% dintre respondenți participă la activități zilnice uzuale de muncă sau educație. Din păcate, 60% dintre respondenți sunt limitați de condiția lor în participarea la activitatea lor principală, 80% experimentând probleme în participarea în activitățile zilnice uzuale și doar 40% pot lua parte independent la acestea.

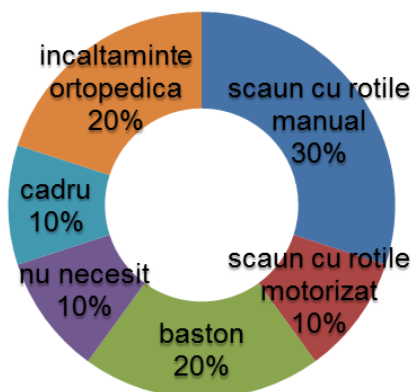
Dintre respondenți, 30% nu prezintă probleme legate de acces în clădirile în care își desfășoară activitățile dar 70% au identificat o serie de lipsuri precum: lipsa rampelor de acces sau construcția lor deficitară, lipsa sau gabaritul lifturilor.

Din punct de vedere al deplasărilor persoanelor cu dizabilități chestionate au fost declarate următoarele:

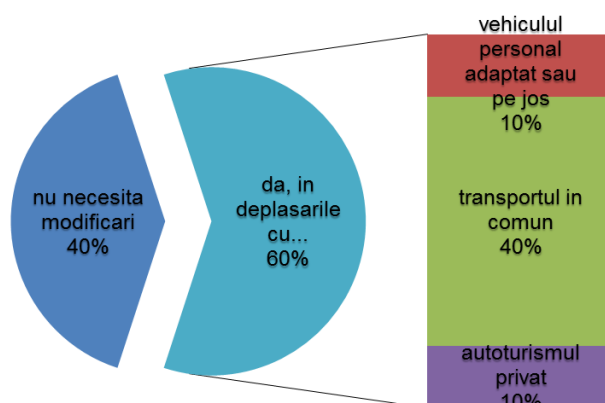
- 60% se deplasează cu ajutorul cuiva și 40% singuri
- procentajul modal obținut din datele colectate este:

- echipamente sau alte dispozitive utilizate la deplasare

- 80% dintre respondenți au experimentat probleme în deplasările uzuale iar dintre aceștia 50% au avut probleme în deplasare în mod frecvent
- având în vedere condiția dizabilității, 40% dintre respondenți nu au identificat necesități de modificare a sistemului de transport urban, pe când ceilalți au subliniat probleme referitoare la toate modurile de transport:

- lipsa parcărilor mai ales în fața instituțiilor publice ale administrației locale, de sănătate, de educație etc.,
- lipsa indicatoarelor dedicate, borduri prea înalte la trotuare și nerezolvarea accesului pe trotuar la trecerile de pietoni, accese deficitare în clădiri,
- conducătorii auto care nu respectă parcărilor dedicate autoturismelor persoanelor cu dizabilități, nu respectă participarea acestora în trafic și au un comportament nepotrivit
- ca urmare a experiențelor în trafic 60% dintre respondenți se simt vulnerabili ca și participanți la trafic indiferent de modul de transport pe care îl utilizează dar cu preponderență când sunt pietoni,

- în urma lecțiilor învățate pe parcursul anilor în care au participat la trafic ca și actori vulnerabili, persoanele cu dizabilități chestionate au fost lipsite de implicarea în vreun accident rutier.

La întrebarea finală, respondenții au declarat că în cazul în care venitul le-ar permite ar face investiții în transport și în siguranța circulației prin: achiziționarea unui autoturism (50%), a unei biciclete (10%), a unui fotoliu rulant de ultimă generație (10%). Alte două aspecte care au fost subliniate în același sens sunt:

- formarea unui grup consultativ la nivel național care să reprezinte din punct de vedere legislativ necesitățile persoanelor cu dizabilități;
- angajarea agenților de poliție să controleze parcările destinate persoanelor cu dizabilități.

4. Concluzii

Mobilitatea urbană este un parametru important în evaluarea calității vieții populației prin cuantificarea activităților urbane și caracterizează abilitatea persoanelor de a se deplasa în vederea desfășurării acestor activități. Persoanele cu dizabilități sunt actori activi în circulația urbană și deci trebuie considerați cu respect în trafic. Mai mult, se impune consultarea persoanelor cu dizabilități în dezvoltarea planurilor de mobilitate urbană durabile. Astfel, este nevoie de sublinierea existenței acestora în trafic pentru ca specialiștii din construcții, managementul traficului și a siguranței circulației să conștientizeze importanța dezvoltării unor proiecte mai ample în care să fie incluse și necesitățile persoanelor cu dizabilități.

Prin realizarea unor proiecte corecte și adecvate necesităților persoanelor cu dizabilități, populația îi va percepe ca fiind activi la viața de zi cu zi, acceptându-i cu respect în trafic.

Analiza răspunsurilor obținute cu ajutorul chestionarului utilizat în studiu a relevat câteva aspecte importante privind transportul și siguranța în trafic pe care persoanele cu dizabilități le experimentează zilnic. Totuși pentru a oferi o situație generalizată la nivel național care să evidențieze aspecte mai detaliate asupra problematicii discutate este nevoie de o ancheta mai consistentă și un număr mai mare de respondenți.

Bibliografie

[1] European Commission, Guidelines Developing and Implementing a Sustainable Urban Mobility Plan. 2011, http://www.mobilityplans.eu/docs/file/SUMP_Brochure_web_RO.pdf

- [2] [http://ec.europa.eu/transport/themes/urban/doc/ump/com\(2013\)913-annex_en.pdf](http://ec.europa.eu/transport/themes/urban/doc/ump/com(2013)913-annex_en.pdf),
<http://www.eltis.org/ro/content/orientari>, <http://www.sump-challenges.eu/>
- [3] Iliescu M., Boitor R.M, Mobility for wheelchair bounded people in the city of Cluj Napoca, Acta Tech. Napocensis: Civil Eng. & Arch. 56.1, Published online 30.09.2013,
[http://constructii.utcluj.ro/ActaCivilEng/download/atn/ATN2013\(1\)_8.pdf](http://constructii.utcluj.ro/ActaCivilEng/download/atn/ATN2013(1)_8.pdf)
- [4] BĂDESCU, Mircea, and Carmen PURCAR. "ASPECTS REGARDING ACCESSIBILITY FOR PERSONS WITH DISABILITIES TO PUBLIC TRANSPORT. PART I." <http://stiintasiinginerie.ro/wp-content/uploads/2015/07/28-8.pdf>
- [5] BĂDESCU, Mircea, and Carmen PURCAR. "STUDII REFERITOARE LA ÎMBUNĂȚIREA ACCESULUI PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI LA TRANSPORTUL PUBLIC ÎN MUNICIPIUL SIBIU. GRADUL DE SATISFACERE A CERINȚELOR PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI. PARTEA A II-A."
- [6] Wood-Lamont, Sally, and Ioana Robu, "Is your library accessible? A survey of library accessibility in Cluj-Napoca, Romania", The 77th IFLA General Conference and Assembly, IFLA Health and Biosciences Libraries Section, San Juan, Puerto Rico 17 August 2011
- [7] Borca, Claudia Vasilica. "Effective strategies for developing independence in movement and travel of blind students." *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 2, no. 2 (2010): 4310-4313.
- [8] BOITOR R. M., *Investigarea mobilității urbane. Simpozion Național de Siguranța Circulației*, Cluj-Napoca, Mai 2015. ISSN 2069-749X
- [9] Boitor R.M., *Strategii alternative pentru îmbunătățirea mobilității urbane în municipiul Cluj-Napoca*, Teza de doctorat, UTCN, Cluj-Napoca, 2015
- [10] <https://www.murvey.com/s?5633322a20746bce53f95dd0>
- [11] Canadian Survey on Disability, http://www23.statcan.gc.ca/imdb-bmdi/instrument/3251_Q3_V1-eng.htm,
- [12] Executive, Scottish. "Improved Public Transport for Disabled People." Central Research Unit, Victoria Quay, Edinburgh (2006) <http://www.gov.scot/Resource/Doc/117143/0028843.pdf>
- [13] "Kalenoja H., Tiikkaja H., Rantala J., Role of Internet Surveys in Travel Diary Surveys. In Transportation Research Board 91st Annual Meeting (No. 12-0530), 2012"